

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Лешевић (Милорад) Љиљана
Датум и место рођења	26.07.1989., Нови Пазар

Основне студије

Универзитет	Државни универзитет у Новом Пазару
Факултет	Департман за економске науке
Студијски програм	Економија
Звање	Дипломирани економиста
Година уписа	2008.
Година завршетка	2012.
Просечна оцена	9,75

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Државни универзитет у Новом Пазару
Факултет	Департман за економске науке
Студијски програм	Економија
Звање	Мастер економиста
Година уписа	2012.
Година завршетка	2013.
Просечна оцена	9,67
Научна област	Општа економија
Наслов завршног рада	„Интегрални развој руралних подручја“

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Економија, модул Пословно управљање
Година уписа	2015
Остварен број ЕСПБ бодова	120 ЕСПБ бодова
Просечна оцена	9,27

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Валоризација туристичког и демографског потенцијала у функцији развоја привреде Југозападне Србије
Име и презиме ментора, звање	др Дејан Ж. Ђорђевић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/18-01-001/20-036 од 04.02.2020.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	267
Број поглавља	7
Број слика (шема, графикона)	27 слика, 15 графикона
Број табела	52 табеле
Број прилога	1

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Lešević, Lj., Đorđević, D.Ž., Šušić, V.,(2021), Potentials of mountain tourism development of Southwest Serbia, <i>Ekonomске теме</i>, Vol. 59 (3), <i>odobren za publikovanje</i>, ISSN 0353-8648</p> <p><i>Могућности за развој планинског туризма зависе од величине планинског подручја, режима заштите природе, опремљености инфраструктуром, створених услова за одмор и рекреацију и укључивање локалног становништва у процес развоја и заштите. Подручје Југозападне Србије има квалитетне и разноврсне потенцијале за развој планинског туризма, од којих је само део активиран. У раду се анализирају потенцијали и бројне могућности за развој планинског туризма са посебним нагласком на планине Југозападне Србије.</i></p>	M51
2	<p>Đorđević, D. Ž., Šušić, V., Lešević Lj.,(2020), Religious tourism in the Republic of Serbia - attitudes of the visitors of the monastery, <i>ТЕМЕ</i>, ISSN: 1820-7804, pp. 985-1003</p> <p><i>Везе и односи између религије и туризма бивају временом све комплексније и развијенији, а најбоље се огледају у бројним сакралним објектима и садржајима, који су временом постали предмет интересовања туриста. Са омасовљавањем туризма, културни садржаји и историјске вредности сакралних објеката, привлаче све више посетилаца, тако да је њихова изворна религијска намена често у другом плану. Зато је веома тешко повући границу између религиозног и културног облика туризма, јер туристи верници и туристи који посећују верска места из културних и сазнајних потреба ипак имају и нешто заједничко: и једни и други посетиоци верских објеката имају одређене духовне потребе, али се оне испољавају на различите начине. Рад кроз анализирање ставова посетиоца указује на потребе и жеље савремених туриста и њихових интересовања кад су у питању посете овим културно историјским споменицима.</i></p>	M24
3	<p>Lešević, Lj., Pavlović, I., Đorđević D. Ž.,(2019) Starenje stanovništva Republike Srbije - studija slučaja grada Novog Pazara, <i>Ekonomски изазови</i>, ISSN 2217-8821, pp. 1-13</p> <p><i>Демографско старење се сматра једним од најзначајнијих фактора и основних проблема популационог развитка Србије, па се анализи и проучавању старења становништва посвећује све већа пажња у научно истраживачким радовима из области демографије. Циљ овог рада јесте да се на прави начин уоче и анализирају карактеристике демографских кретања и промене у структури старења становништва у граду Новом Пазару. Овај град карактеришу најизразитији и најспецифичнији демографски проблеми, велике миграције и немогућност да се исте региструју и анализирају. Посебно је одликује чињеница да се Нови Пазар, по речима многих сматра "најмлађим градом у Европи", а да је у суштини ситуација много другачија. Аутори су овим радом покушали да утврде просторну и временску димензију процеса старења становништва поменутог града.</i></p>	M52
4	<p>Đorđević, A., Lešević, Lj.,(2017), Razvoj turizma u funkciji regionalnog razvoja Republike Srbije sa primerom Novog Pazara, XXII Naučni skup Regionalni razvoj i demografski tokovi, ISBN: 9788661391408 8661391407, pp. 173-181</p> <p><i>Циљ рада је да укаже на значај туризма за регионални развој, подизање конкурентности привреде, остваривање девизног прилива и повећање бруто домаћег производа. При анализи су коришћени подаци Министарства трговине, туризма и телекомуникација као и подаци туристичке организације Новог Пазара. Обрађено је неколико облика туризма, будући циљеви као и даљи токови развоја ове привредне гране. Један од значајнијих циљева предвиђених Стратегијом развоја Републике Србије, јесте и унапређење туризма.</i></p>	M33
5	<p>Lešević, Lj., Milentijević, N., Cimballejević, M.,(2017), The influence of Sacral Tourism on the Economic Development of Vojvodina Province, <i>The Contemporary Trends in Tourism and Hospitality, Collection of Papers</i>, ISBN: 978-86-7031-444-3, pp. 153-158</p> <p><i>Сакрални објекти Фрушке Горе заузимају важно место у туристичкој понуди Војводине. Веома су важни за верски и културни идентитет Срба у том региону, како у прошлости, тако и у данашње време. Из тог разлога Фрушка Гора има епитет српске „Свете Горе“. Ове културно-историјске јединице су 1990. године, проглашене за културна добра од великог значаја за Републику Србију. Последњих година сакрални туризам је постао феномен без преседана који може бити важан фактор за економски раст и развој свих делова наше земље. Учеиће сакралног туризма у укупним туристичким трендовима, као и интересовање појединаца за бољим информисањем и већом одговорношћу према сакралној разноликости су израженији. Циљ рада је приказивање доприноса ове врсте туризма укупном економском развоју и учеиће прихода од ове гране у укупном туристичком промету Војводине.</i></p>	M33
6	<p>Cimballejević, M., Milentijević, N., Lešević, Lj., Dunjić, M. (2017), Smart Tourism destination competitiveness – foundations and developments, <i>The Contemporary Trends in Tourism and Hospitality, Book of Abstracts</i>, ISBN: 978-86-7031-444-3, p.16</p> <p><i>Један од најважнијих изазова са којим се туристичка индустрија данас суочава је како управљати усвајањем технолошких иновација ка мерљивим конкурентним добицима и како, повећати локалну конкурентност, као и продуктивност. Паметне дестинације представљају иновативно пространство засновано на интеграцији ИКТ у физичку инфраструктуру са циљем да допринесе одрживом развоју. Циљ овог рада је анализирање основних конструкција мале дестинације и пружање holistic оквира за конкурентност паметних туристичких дестинација кроз заједничко стварање вредности, искустава за путнике, као и конкуренције у поређењу са осталим дестинацијама.</i></p>	M33

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.	ДА	НЕ
--	-----------	-----------

Кандидаткиња Љиљана Лешевић испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. У складу са Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку уписа, организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада – докторске дисертације Економског факултета у Нишу, кандидаткиња је испунила све обавезе на докторским академским студијама, изложила је резултате истраживања

у вези са пријавом теме докторске дисертације кроз два докторантска колоквијума и пријавила тему докторске дисертације, за коју је добијена сагласност Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке (НСВ број 8/18-01-001/20-036 од 04.02.2020.). Кандидаткиња је Факултету поднела захтев за одређивање Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације, као и одговарајући број примерака урађене докторске дисертације.

Кандидаткиња такође испуњава услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Као првопотписани аутор, кандидаткиња има научни рад објављен у часопису који издаје Универзитет у Нишу, као и радове у домаћим часописима категорисаним од стране министарства надлежног за науку.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Докторска дисертација, поред увода, закључка и листе референци, садржи седам поглавља.

Прво поглавље „*Карактеристике савременог развоја туризма у свету*“, разматра развој туризма, као савремени друштвени и глобални феномен. У том циљу посебна пажња је посвећена туристичким ресурсима, који у значајној мери креирају туристички развој посматраних дестинација. Посебан осврт се прави на дефинисање и начине задовољења потреба савременог туристе. Туризам као глобални феномен, истражује се и на глобалном нивоу, прегледом глобалних туристичких трендова, као и анализирањем позиције Републике Србије у светским туристичким трендовима.

Друго поглавље истражује место и улогу туризма у привредној структури Југозападне Србије. Дефинишу се границе и површина проучаваног простора, анализирају географски и саобраћајни положај, као и туристички положај према главним туристичким правцима и дисперзивама. Такође, посебна пажња се посвећује материјалној бази туризма Југозападне Србије, на основу туристичког промета и броја ноћења, утврђује се квалитет туристичке понуде и степен развијености туризма и његова улога у развоју привреде Југозападне Србије.

У трећем поглављу спроведено је истраживање природних туристичких вредности Југозападне Србије. Утврђивање значаја природних туристичких ресурса захтева истраживање геоморфолошких обележја, односно анализу хоризонталне и вертикалне рашчлањености рељефа, морфометријских и атрактивних својстава рељефа, као и функционалну поделу планина. Утврђивање вредности климе за развој појединих облика туризма подразумева познавање вредности појединих климатских елемената који обликују поднебље овог простора. Такође, у овом поглављу значајна пажња посвећује се хидрографским туристичким ресурсима, посебно термалним и минералним водама, које представљају основу развоја различитих облика здравственог туризма. Посебан значај, посвећен је истраживању вегетационог покривача као важном елементу природне средине и значајном ресурсу за развој рекреативних облика туризма.

Четврто поглавље се бави анализом антропогених туристичких ресурса проучаваног простора и подразумева оцену етнографских, уметничких и археолошких туристичких ресурса, споменика и споменичких целина, бројних манифестација, као и оцену потенцијала градских насеља.

„*Анализа демографских процеса Југозападне Србије*“ наслов је петог поглавља докторске дисертације. На основу прикупљених података, анализирано је кретање броја становника у овом делу Републике Србије према пописним годинама од 1948. до 2011. године. Истражено је природно и механичко кретање становништва и структура становништва, те графички и табеларно приказано. На крају овог поглавља дати су примери негативног утицаја депопулације на туристичку привреду, као и позитиван утицај туризма на проблем депопулације.

У шестом поглављу „*Конкурентност Југозападне Србије као туристичке дестинације*“ кроз PESTEL и SWOT анализу, спроведено је истраживање туристичких потенцијала Југозападне Србије. На основу спроведене анкете, извршена је упоредна анализа конкурентности дестинација Југозападне Србије са доминантним туристичким дестинацијама у остатку Србије.

Седмо поглавље „*Перспективе развоја туризма Југозападне Србије*“ резервисано је за програме и планове туристичког развоја и предлоге за будуће правце развоја туризма Југозападне Србије, базираних на планским документима и стратегијама за очување природних и антропогених туристичких ресурса. Прекогранична сарадња је обрађена на крају овог поглавља како би се заокружило истраживање развојних шанси туризма Југозападне Србије.

У закључку су сумирани резултати истраживања, указано на постојећа ограничења и могуће правце будућих истраживања, као и на практичне импликације резултата истраживања.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Циљ овог рада јесте сагледавање и анализа начина на који туризам односно туристички потенцијали овог дела Републике Србије могу поспешити његов привредни развој, а посебно економски неразвијених делова Југозападне Србије. Смањење броја становника и демографско пражњење овог простора, један је од доминантних демографских процеса у Републици Србији. Расправљајући о смањивању депопулације, најчешће се као фактор ревитализације наводи туризам, па је основни циљ овог истраживања сагледавање начина на који туристичка привреда подстиче развој неразвијених подручја и утиче на њихов економски опоравак. С друге стране, депопулација негативно утиче на перспективе туризма. Долази до пражњења одређених подручја са значајним туристичким потенцијалом, а самим тим и до недостатка радне снаге, односно немогућности да се, услед старења становништва, обезбеди квалитетна туристичка услуга.

Докторска дисертација анализира успостављање везе између туризма у експанзији и његовог утицаја на смањење депопулације, а све у циљу унапређења привредног развоја Југозападне Србије. Циљ дисертације је да се утврди

колику моћ има туризам за поспешивање економског и демографског развоја. Бројни су примери читавих регија у којима је туризам доминантна или обједињујућа делатност, а које бележе економске компаративне предности у односу на регионе који не развијају туризам.

Садржај и структура докторске дисертације прилагођени су основном циљу истраживања. Појединачни делови дисертације су у функцији испитивања постављених претпоставки, а применом одговарајућих метода теоријског и емпиријског истраживања, као и адекватних емпиријских података, добијени су научно засновани и проверљиви резултати.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Значај дисертације огледа се у потврђивању почетних хипотеза да је простор Југозападне Србије туристичка дестинација која располаже значајним природним и антропогеним ресурсима за развој туризма. Резултати истраживања показују да је на основу расположивих туристичких ресурса могуће развити широк спектар туристичких производа, који задовољавају потребе савременог туристичког тржишта. Међутим, треба нагласити да и поред значајних ресурса којима овај део Србије располаже, они нису искоришћени због неразвијене инфра и супраструктуре и одсуства адекватне туристичке политике и планова туристичког развоја. С тим у вези, допринос дисертације огледа се у утврђивању степена развоја ове туристичке дестинације, начинима за њено унапређење, што може довести до повећања друштвеног благостања, смањења миграторних кретања, унапређења квалитета живота становништва и пружених услуга у терцијалном сектору, на нивоу читаве Југозападне Србије. Научни допринос докторске дисертације је и указивање на значај и улогу туризма у привредном развоју Југозападне Србије. У коначном, очекивани резултат је успешно утврђивање досадашњих пропуста у формирању туристичке понуде и напредовање депопулације, као и дефинисање начина и будућих акција које би кроз формирање јединствене туристичке политике, кроз различита стратешка документа, довели до друштвено-економског и демографског опоравка Југозападне Србије.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидаткиња је самосталним избором теме и постављањем истраживачких питања креирала оквир за израду докторске дисертације. Комисија констатује да је докторска дисертација резултат самосталног научног рада кандидаткиње која је уважила сугестије и коментаре ментора и чланова Комисије. Самостални научно–истраживачки рад кандидаткиње потврђује прецизно дефинисана структура докторске дисертације коју чини седам логички повезаних целина. Консултовањем релевантне литературе, креирањем базе података и предлагањем методологије за емпиријску анализу, кандидаткиња је показала висок ниво самосталности у научног раду. Након обављеног истраживања, кандидаткиња је јасно указала на доприносе истраживања, постојећа ограничења као и правце будућих истраживања.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу оцене резултата истраживања, научног доприноса и значаја дисертације, као и степена остварености постављених циљева и самосталности научног рада кандидаткиње, Комисија констатује да је докторска дисертација одговарајућег квалитета и урађена у складу са Законом, Статутом Универзитета и Статутом Економског факултета у Нишу. Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидаткиње Љиљане Лешевић под називом „*Валоризација туристичког и демографског потенцијала у функцији развоја привреде Југозападне Србије.*“, и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије	НСВ број 8/18-01-005/21-030		
Датум именовања Комисије	26.05.2020. године		
Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Дејан Ж. Ђорђевић, редовни професор	ментор, члан	
	Економска географија (Научна област)	Економски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Вукашин Шушић, редовни професор	председник	
	Економска географија (Научна област)	Економски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Др Владислав Марјановић, редовни професор	члан	
	Привредни развој и економска политика (Научна област)	Економски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
4.	Др Даница Шантић, ванредни професор	члан	
	Друштвена географија (Научна област)	Географски факултет у Београду (Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

.....